

Cíle: práce soudobého historika: využívání zdrojů orální historie (text, videonahrávka s pamětníci) a zároveň archivních materiálů, skupinová práce, diskuze, prohloubení informací o procesu nucené sedentarizace Romů v letech 1958- 1959, politika vůči Romům v období komunismu, práce s fakty, práce s emocemi

Věková kategorie: 8. a 9. ročník, střední škola

Čas: 2 vyučovací hodiny

Pomůcky:

Obrazová příloha – vytištěná do dvojic

Popisky k fotografiím – pouze pro pedagoga

Ukázky archivních zpráv 1 a 2 (2 strany) – rozstříhané na pruhy podle zpráv, podle počtu studentů (1-2 ústřížky do dvojice)

Text Pečky u Poděbrad a usazení olašských Romů na konci 50. let 20.století–stačí pouze pro pedagoga, podle zvážení možno na konec dát i studentům

Příběh pamětníka ve formátu PL nebo video ukázka výpovědi pamětnice na youtube (vhodnější, kvůli obrazovému materiálu, viz video).

V případě pouštění videa: projektor, reprobedny.

Průběh:

Sdělte studentům téma hodiny: historik, který se zabývá soudobou historií, má k dispozici jednak zdroje archivní povahy a jednak také archivní zdroje. Ty nejsou vždy v souladu, avšak vzájemně se doplňují. My si nyní ukážeme práci historika na příkladu rekonstrukce lokální implementace zákona č.74/1958 b. o usazení kočujících osob.

Nejprve rozdejte do dvojic studentům list fotografií s názvem Obrazová příloha Pečky. Sdělte jim, že etnografka a fotografka Eva Davidová dokumentovala proces sedentarizace (usazení) kočujících osob mimo jiné také ve středočeských Pečkách u Poděbrad. Vyzvěte je, aby zkusili vymyslet k fotografiím komentáře, jako je např. u první fotografie, a zkusili se zamyslet nad otázkami:

Kdo je na obrázku? Jakou událost fotografie dokumentují? Z jakého období fotografie jsou? Co lidé prožívají/dělají?

Poté vyzvěte dobrovolníky, aby se podělili s ostatními o své komentáře a dojmy. Zkuste za prezentované shrnout, kdo je podle nich na fotografiích.

Následně sdělte studentům, že holčička na fotografii Evy Davidové je paní Marie Lakatošová. O této slavné fotografii, publikované v mnoha člancích, vystavované na výstavách nebo třeba publikované na titulní straně časopisu Amaro gendalos, vůbec nevěděla, dokud k ní nepřišla v roce 2018 vědecká

pracovnice Semináře romistiky na FF UK natáčet životní vzpomínky.

Pusťte studentům krátké video na youtube: Usazení Romů v Pečkách očima paní Lakatošové. Je možné jim také (pouze) dát přečíst pracovní list Marie Lakatošová.

Po shlédnutí videa se vraťte ke snímkům z úvodu hodiny: kdo je tedy na fotografiích? Přečtěte studentům list Popisky k fotografiím.

Nyní se zeptejte studentů: jak asi referovaly o zmiňovaných událostech (letech 1958-1959 a nucené sedentarizaci v Pečkách) místní národní výbor a další státní orgány? Rozdejte studentům do dvojic ústřížky s názvem Ukázky archivních zpráv 1 a 2 . Vyzvěte je, aby podtrhli v textu:

Fakta

Fakta, která zmiňovala na videu také pamětnice

Fakta, které jsou v protikladu k tomu, co uvedla pamětnice

Slova zachycující hodnocení Romů z pohledu úředníků

Cokoliv dalšího, co vás zaujalo

Diskutujte společně o tom, jaká fakta v textu studenti našli. Nechte studenty tato fakta přečíst ostatním dvojicím. Jak tato fakta doplňují to, co vypověděla pamětnice? Která fakta jsou naopak opačného charakteru? Jak nahlížel státní systém na Romy na konci padesátých let? Jak jsou Romové zachycováni a popisováni v archivních zprávách? Jaké asi bylo v té době soužití mezi Romy a místním obyvatelstvem? Jak Romové usazení prožívali?

/Poznámka: Zde uveďte, že pamětnice byla v době usazení malé dítě, takže hodnotila usazení poměrně pozitivně. Pro jiné pamětníky, kteří již byli dospělí, však znamenala sedentarizace bolestnou ztrátu dosavadního způsobu života i veškeré svobody/.

Na závěr přečtěte studentům text Pečky u Poděbrad a usazení olašských Romů na konci 50. let 20. století. Můžete z něj podle času citovat jen nejdůležitější pasáže /nebo vynechat části citací, které již zazněly/.

Nechte studenty komentovat text, který jste jim právě přečetl(a). Podtrhněte, že Romové, a obzvláště (ne příliš početní) kočovní Romové, byli v té době vnímáni jako bezpečnostní hrozba, tedy stát vynakládal značné úsilí na jejich kontrolu.

Na závěr je vyzvěte, ať každý napíše moment, který v něm vyvolal nejsilnější emoce. Opět vyzvěte dobrovolníky, aby se o své pocity podělili.

Historická fotografie ukazuje kočovní Romů v Pečkách. Zdroj: Ústav pro dokumentaci dějin Romů, Praha, 1999

1.

2.

3.

4.

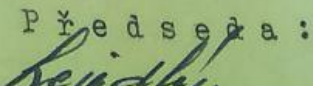

5.

...ojka v pečeckém JZD.

Poněvadž dosavadní provisorní ubytování /?/ je naprosto nedosta-
tečné, neboť cikáni mají jen dvě staré maringotky a ostatní bydlí v
nemožných košatinách, je třeba, aby pro ně ONV urychleně zajistil vyřa-
zené osobní železniční vozy tak, aby bylo o ně lépe postaráno a aby
mohli žít jako lidé. Na druhé straně nutno poukázat na toulání.

Ježto se cikáni velmi často na MNV dotazují, co bylo pro ně
v této věci uděláno, žádám o sdělení tamního stanoviska, již také
se zřetelem na slib ss. náměstka Urbana a Christla, že finanční pro-
středky na opatření železničních vozů budou zajištěny z tamního
rozpočtu.

T a j e m n í k : P ř e d s e d a :

Zdroj: SoA Nymburk v Lysé nad Labem. Fond ONV Poděbrady MH b15

... 2 osoby

S. Nejedlý poukazuje na to, že v Pečkách je 8 rodin a v Městci pouze 2 rodiny. MNV Městec
může se lépe starat než MNV v Pečkách. Jinak MNV také pomáhá při převýchově těchto osob.
Hlavně výbor žen v Pečkách se stará o děti cikánského původu. Nyní bylo usneseno, že
děti, které půjdou do školy musí být čisté. Bylo zakoupeno výborem žen 10 tepláčkových
souprav, které děti zatím mají ve škole a do těchto se převlékají. Dále s. Nejedlý namítá
to, že cikáni neudrží pořádek okolo vozů.

S. Kubín: doporučuje s. Danišovi aby sami si také něco udělali. Je třeba vykopat jámy pro
záchodky, to mohou cikáni udělat sami. Dále poukazuje na to, že celá řada cikánek chodí
stále žebrať.

S. Daniš: musíme mít trpělivost. Tito lidé byli jinak zvyklé jinak žít. Dnes se již trochu
zlepšili, jsou klidnější, ale najednou to nejde. Děti a muži si odvyknou lehčeji, ale
u žen je to horší.

K tomuto hovoří s. Davidová: od těchto lidí nemůžeme chtít zázraky. Kočovní cikáni jsou
dávoci. Teprve za několik let uvidíme dobré výsledky. V Pečkách jsem byla již 4x, byla

Zdroj: SoA Nymburk v Lysé nad Labem, Fond ONV Poděbrady Prac 16

... av MF se všemi ... lebovací práce nechť pomá-
odpovídá celá rada MNV.

Čl. 4/ Volné návrhy a dotazy :

a/ Otázka cikánů: V rozpravě bylo poukázáno na velmi malou podporu
se strany ONV, ačkoli zde ss. Urban a Christl slíbili všestrannou pomoc.
Podle s. Vinohradníka byla již vytvořena při KNV cikánská komise, jejíž
předsedou je podpl. s. Růžička.

Usnesení: Trvat, aby ONV zajistil vyřazené vagony pro ubytování, aby spo-
pracoval na omezení počtu cikánů, aby se dětem dostalo brzy
školní výchovy a aby nezůstávalo jen při slíbech.
Odpovídají všichni členové rady.

Zdroj: SOA Kolín. Fond MěNV Pečky, inv.č.25

- 2 -

K čl. 4/ Volné návrhy a dotazy:

Cikáni: Cikánů je nyní v Pečkách celkem 37, z toho 32 přihláše-
ných. Podle sdělení okresního tajemníka s. Krejčí a s. Vitáčka z 18.9.58
jsou vagony pro ubytování cikánů již zajištěny. Nyní bude třeba, aby po-
mohly továrny se zřízením podezdívek pro usazení vagonů. Počet cikánů
v Pečkách má být snížen.

Tráva na zelených prostorách na náměstí je pravidelně sečena, rov-
něž i v parku U Libánských /s. Němeček/.

Usnesení:

Zdroj: SOA Kolín. Fond MěNV Pečky, inv.č.25

...má tam líbilo. Uvádí, jak s. učitelka má již
Zatím je zjištěno i ved. závodů.
S. Davidová doporučuje, aby pro tuto práci byly všude zaktivovány VZ, ČSM a členové
skupiny ČSČK. Také studenti mohou pomáhat odstraňovat ngramotnost. Je nutné větší
spolupráce s SNB.
SNB má přesné soupisy osob cikánského původu, je nutné tyto předat okresní komisi.
Nábytek pro cikány je možno obstarat přes s. Růžičku - byl by to nábytek vojenský.
Také je nutné, aby komise vypracovala plán úkolů - nejprve uvést hlavní úkoly a pak
vedlejší.

S. Vitáček podává zprávu za ved. školského odboru, který byl odvolán.
Informuje komisi o tom, že v Pečkách se již vyučují cikáděti ve zvláštní třídě,
v Městci Králové dosud není učitelka pro tuto třídu. S. Hon projedná získání 1 učitelky.
Jinak může se vyučování zahájit.

Komise dále projednává žádost o vrácení koně s. Daniše a s. Lakatoše.
Tato žádost byla zatím zamítnuta, a okresní komise nedoporučuje žádost, která byla
odeslána na KNV ke kladnému vyřízení.
Bylo schváleno, že tyto žádosti budou předloženy rady ONV ke schválení, že bude dolo-
ručeno radě ONV tyto žádosti nezamítnou, ale odpožit rozhodnutí na pozdější dobu.
Dále bylo uloženo tajemníku komise s. Vitáčkoví vypracovat evidenci osob cikánského
původu.
Předsedovi MNV Městec Králové bylo uloženo ustavit v Městci komisi pro čkanků pomoc
osobám cikánského původu.

Na závěr hovořil s. Daniš o tom, že okrskář veřejné bezpečnosti zakázal v Pečkách v res-
tauraci podávat osobám cikánského původu pivo.
Úkol pro s. Vitáčka - projednat toto jednání s náčelníkem a zjednat nápravu.

Komise skončena v 17,30.

Zdroj: SoA Nymburk v Lysé nad Labem, Fond ONV Poděbrady Prac 16

Zasedání MNV v Pečkách v pondělí dne 22. prosince 1958.

Cikáni: Byly již dodány a osazeny tři vagony, které obstaral ONV,
podezdívky a ostatní úpravy většinou MNV; rovněž pak i ostatní
materiál. Zavedení elektrického proudu bude obtížné pro nedostatek
materiálu. Jak bylo zjištěno u okresní správy RPR v Nymburce, kte-
rá nemá v I. čtvrtletí příštího roku ani volnou kapacitu k prove-
dení. Cikánské děti v počtu deseti chodí již od 10.11.1958 do
školy; prospěch je uspokojivý.
S okreshím domem osvěty probíhají jednání o dalším kulturním pov-
znesení cikánů, zejména žen. Zde bude čekat hodně práce VZ a OB.

Zdroj: SOA Kolín. Fond MěNV Pečky, inv.č.25
